

Bedriftsundersøkelse Troms 2019

Innhold:

<i>Forord</i>	3
<i>Om NAVs bedriftsundersøkelse</i>	4
<i>Sammendrag</i>	4
<i>Sysselsettingen det kommende året</i>	5
<i>Bransjenes forventninger om sysselsetting</i>	5
<i>Rekrutteringsproblemer fordelt på næringer</i>	6
<i>Bruk av utenlandsk arbeidskraft</i>	8

Forord

NAV Troms gjennomfører årlig en bedriftsundersøkelse. Målet er å bidra til at arbeidsgivere, organisasjoner, skoler og studenter får bedre kjennskap til forventet sysselsettingsutvikling i Troms det kommende året.

Hovedinntrykket er at bedriftene i Troms har økt behov for arbeidskraft det kommende året, og særlig stort er behovet for sykepleiere og helsefagarbeidere.

Dette stiller tydelige krav til NAV som samfunnsaktør og vår måte å samarbeide med arbeidslivet og å bruke arbeidsmarkedstiltakene på.

NAV skal understøtte et velfungerende arbeidsmarked, og bidra til verdiskapingen i Troms. Det vil derfor være en hovedstrategi å målrette arbeidet vårt mot kvalifisering og utdanning.

Tromsø, mai 2019

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Grete Kristoffersen'.

Grete Kristoffersen

Fylkesdirektør

Om NAVs bedriftsundersøkelse

NAVs bedriftsundersøkelse for Troms ble gjennomført i perioden 29. januar til 11. mars 2019. **Målet er å få kunnskap om hvordan bedriftene i Troms ser på det kommende året. Vi ønsker å vite mer om behovet for ulike typer arbeidskraft, og om bedriftene har problemer med å få tak i arbeidskraft som dekker deres behov.**

Denne kunnskapen er sentral for NAV Troms i planlegging, utforming og bruk av virkemidler overfor aktørene i arbeidsmarkedet.

Det ble gjort et tilfeldig og representativt utvalg på 929 virksomheter av totalt 5300 med tre eller flere ansatte. Disse virksomhetene fikk en e-post eller brev med tilbud om å delta i undersøkelsen.

Vi fikk svar fra totalt 518 virksomheter som gir en svarprosent på 56, og omfatter ca. 19 prosent av alle sysselsatte i fylket.

Sammendrag

17 prosent av virksomhetene venter økt netto bemanning de neste tolv månedene. Tilsvarende tall for i fjor var 13 prosent. Bedriftenes forventninger om netto vekst¹ i sysselsettingen i 2019 er litt høyere enn i fjor og av de høyeste de siste 8 år (Se figur 1)

De høyeste forventningene om vekst finner vi i små industrinæringer Bergverksdrift og utvinning.

Når man tar hensyn til sysselsettingsvirkninger, er det størst forventninger om netto vekst i antall ansatte innen Bygg- og anlegg, Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting, samt Offentlig forvaltning.

I år er det lave forventninger om vekst i Undervisning og Helse- og sosialtjeneste.

Det er mange virksomheter som sliter på å få tak i rett arbeidskraft. 14 prosent av bedriftene oppgir at de har mislyktes i å rekruttere. 9 prosent har måttet ansette noen med lavere kvalifikasjoner enn de

ønsket. Av de som melder om rekrutteringsproblemer sier 21 prosent at det skyldes for få kvalifiserte søkere. 77 prosent av de som svarte, melder at de ikke har slike problemer. Totalt sett er rekrutteringsproblemene i år noe større enn i fjor.

De største rekrutteringsproblemene finner vi innen Informasjon og kommunikasjon, Bygg- og anleggsvirksomhet samt Helse- og sosialtjeneste.

Med basis i resultatene fra undersøkelsen er det gjort estimat på arbeidskraftmangel. Samlet for alle bransjer er mangelen på arbeidskraft på 2491 personer i Troms. Tilsvarende tall for 2018 var 2425 personer.

Mangelen på arbeidskraft er størst innen Helse- og sosialtjeneste med 540 personer. Deretter er det og Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting med 500 personer. Bygg og anlegg mangler 345 personer.

Det er også mangel på arbeidskraft innen Varehandel med 301 personer, Overnattings- og servering med 181 og Transport og lagring med 149 personer.

Tall for mangel fordelt på yrkesgrupper viser at sykepleiere er den yrkesgruppen som det er mest mangel på med 200 personer. Deretter er det helsefagarbeidere som etterspørres mest som enkeltyrkesgruppe med 160. Mangelen etter arbeidskraft innen Bygg og anlegg fordeler seg mer enn før på mange ulike yrkesgrupper.

NAV Troms har i de siste sju årene spurt virksomhetene om de har benyttet utenlandsk arbeidskraft det siste året. I årets bedriftsundersøkelse svarer 24 prosent positivt på dette spørsmålet. Dette er noe lavere enn i 2018.

¹ Netto vekst er differensen mellom andelen av virksomhetene som melder om økt bemanning og andelen som melder om redusert bemanning

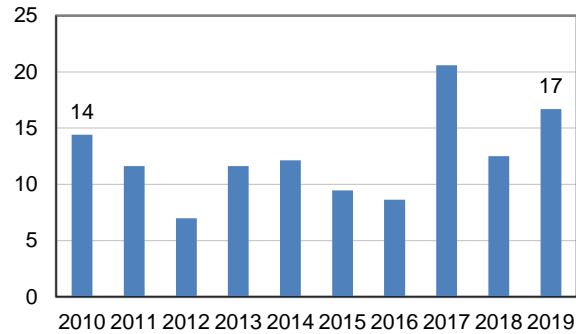

Sysselsettingen det kommende året

Resultatet fra årets bedriftsundersøkelse viser at forventningene om netto vekst i sysselsettingen det kommende året er det nest høyeste de siste 8 år.

Figur 1 viser resultatene fra undersøkelsene de siste årene. Etter 2010 har vekstforventningene ligget på rundt 10 prosent med en topp i 2017 på 21 prosent. I år forventer 17 prosent av virksomhetene en økning i antall ansatte.

Figur 1: NAV sysselsetningsbarometer

Kilde: NAV Troms

Tabell 1: Virksomhetenes sysselsetningsforventninger i prosent

	Økning	Uendret	Nedgang	Nettoandel
2010	25	64	11	14,4
2011	26	60	14	11,6
2012	22	64	15	7,0
2013	23	65	11	11,6
2014	22	68	10	12,1
2015	18	73	9	9,4
2016	21	66	13	8,6
2017	30	60	10	20,6
2018	22,9	66,7	10,4	12,5
2019	26,9	62,9	10,2	16,7

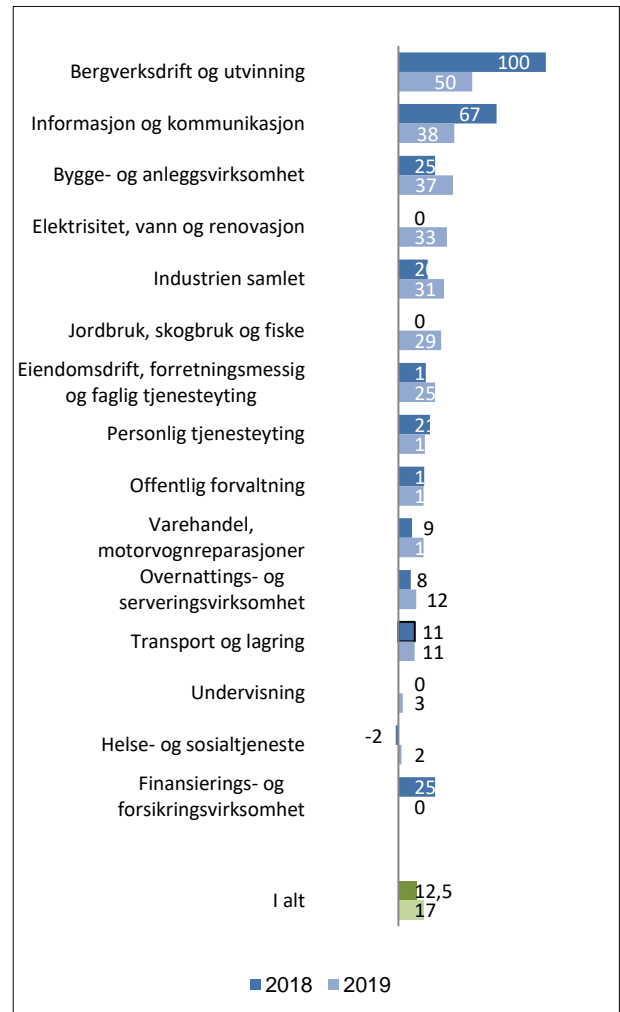
Kilde: NAV Troms

Tabell 1 viser at om lag 27 prosent av virksomhetene forventer økning i bemanningen det kommende året. For 2018 var det 23 prosent. Andelen som forventer stabil bemanning er redusert fra 67 til 63. Andelen som forventer nedgang er 10 prosent, det samme som i fjor. Samlet for alle næringene viser undersøkelsen at det forventes en netto økning i sysselsettingen hos 17 prosent av dem.

Bransjenes forventninger om sysselsetting

Figur 2 viser at ingen bransjer forventer nedgang i antall ansatte i 2019. De laveste forventningene finner vi innen Helse- og sosialtjeneste og Undervisning der kun henholdsvis 2 og 3 prosent av virksomhetene forventer økning.

Figur 2: NAVs sysselsetningsbarometer. Resultater fordelt på næringer med forventninger om netto vekst.

Kilde: NAV Troms

De største forventningene om vekst i 2019 finner vi innen Bergverksdrift og utvinning der halvparten av virksomhetene forventer netto vekst i antall ansatte. Innen Informasjon og kommunikasjon er forventningene om netto vekst meldt av 38 prosent av virksomhetene. Innen primærnæringene melder 29 prosent av virksomhetene om netto vekst. Dette er relativt små næringer med liten innflytelse på den totale sysselsettingen.

Forventningene om høy netto vekst er også til stede i de større næringene. Innen Bygg og anlegg,

Industrien og Eiendomsdrift mv melder henholdsvis 37 prosent, 31 prosent og 25 prosent av virksomhetene at de forventer økt antall ansatte.

Forventninger om god vekst er det også innen Offentlig forvaltning (17 prosent), Varehandel mv (17 prosent) og Overnatting og servering (12 prosent).

Det er ingen forventninger om vekst i 2019 innen Finansiering- og forsikringsvirksomhet.

Rekrutteringsproblemer fordelt på næringer

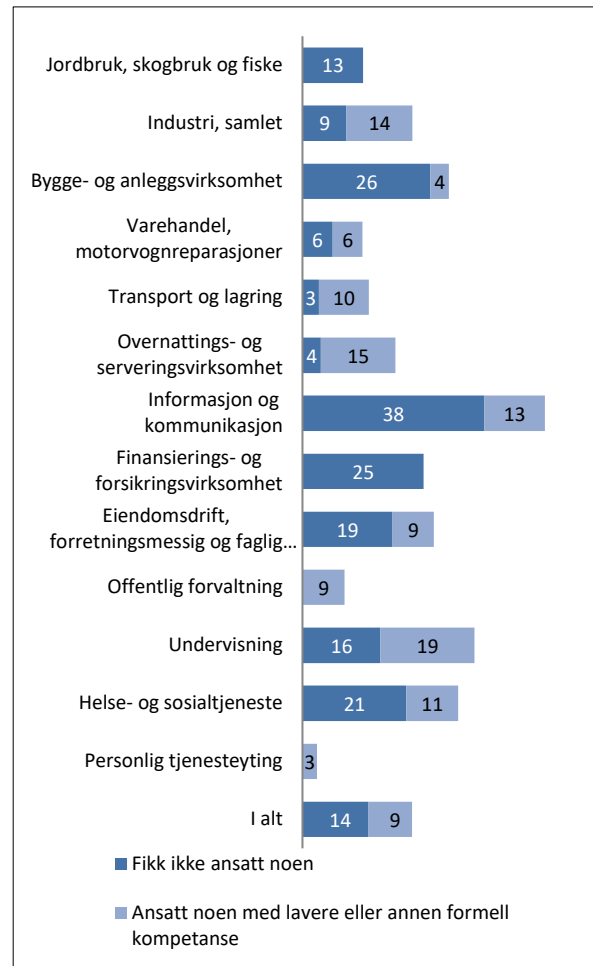
Virksomhetene ble spurt om de hadde utfordringer knyttet til rekruttering av arbeidskraft. Tallene i parentes angir fjorårstall. Samlet svarte 14(11) prosent at de hadde mislyktes med å rekruttere de siste tre månedene. 9(8) prosent svarte at de måtte ansette noen med lavere kvalifikasjoner enn de ønsket. 21(17) prosent sier at rekrutteringsproblemene skyldes for få kvalifiserte søkere.

Figur 3 viser hvordan rekrutteringsproblemene arter seg i de ulike næringene. Det er relativt store variasjoner i hvordan virksomhetene opplever situasjonen. I noen næringer vil man kunne ansette selv om de ønskede kvalifikasjonskrav ikke er oppfylt, men i andre vil dette være vanskelig. Det er virksomhetene innen Informasjon og kommunikasjon (38 prosent), Bygg og anlegg (26 prosent), Finansiering og forsikring (25 prosent), Helse- og sosialtjeneste (21 prosent) og Eiendomsdrift mv (19 prosent) som synes å ha mislyktes mest i å rekruttere i de siste tre månedene.

Innen Informasjon og kommunikasjon har altså 38 prosent mislykket å rekruttere, men 13 prosent sier at de har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse. Innen Bygg og anlegg har 4 prosent ansatt andre. Innen Finansiering og forsikring har ingen gjort dette.

Innen Helse- og sosialtjeneste har 11 prosent løst utfordringen med å ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse. Innen Undervisning har 19 prosent av virksomhetene brukt denne løsningen.

Figur 3: Andel bedrifter som har mislyktes med å rekruttere de siste 3 måneder

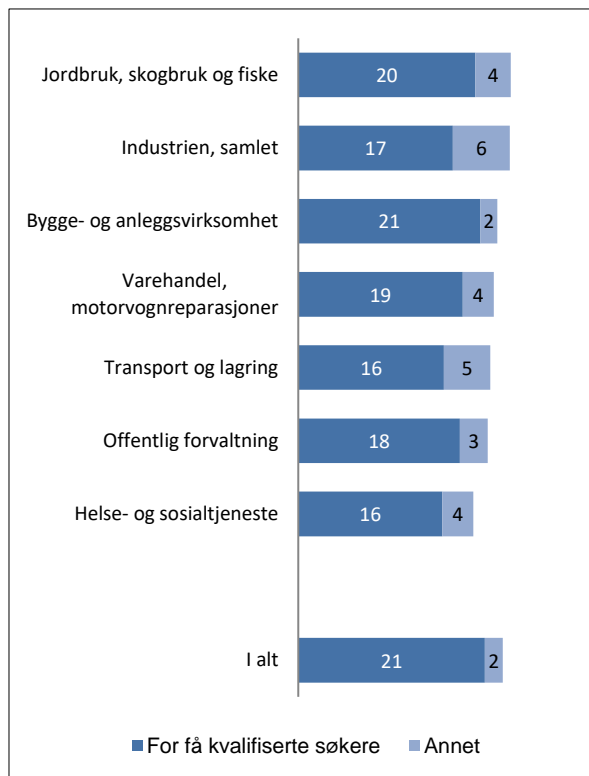

Kilde: NAV Troms

Figur 4 viser hvor stor andel av virksomhetene innen hver næring som svarte at årsaken til rekrutteringsproblemene var for få kvalifiserte søkere. Totalt var det 21 prosent av virksomhetene som mente at de hadde for få kvalifiserte søkere. Det er innen Bygg og anlegg at dette er den største utfordringen. 21 prosent av virksomhetene meldte om at dette var tilfelle. Både fra primærnæringene (20 prosent) og industrien (17 prosent) er dette relevant.

Manglende kvalifikasjoner var også en viktig problemstilling for offentlig sektor. 18 prosent av virksomhetene innen Offentlig forvaltning og 16 prosent innen Helse- og sosialtjeneste meldte dette.

Figur 4: Rekrutteringsproblemer som skyldes for få kvalifiserte søkere

Kilde: NAV Troms

Mangel på arbeidskraft

Det er ut fra svarene i undersøkelsen gjort estimater på mangelen på arbeidskraft i Troms. Estimaten viser at i 1.kvartal 2019 hadde virksomhetene rekrutteringsproblemer som til sammen utgjorde 2 491 personer, noe som er på samme nivå som i 2018.

Mangelen på arbeidskraft er størst innen Helse- og sosialtjeneste med 543 personer. Deretter følger Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting med 500 personer. Estimaten for Bygg og anlegg viser en mangel på 352 personer. For Varehandel, motorvognreparasjoner er mangelen 301 personer. Mangelen innen disse næringene utgjør cirka 68 prosent av totalen.

Tabell 2: Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer

	Antall
Helse- og sosialtjeneste	543
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	500
Bygge- og anleggsvirksomhet	354
Varehandel, motorvognreparasjoner	301
Overnattings- og serveringsvirksomhet	181
Transport og lagring	149
Undervisning	109
Informasjon og kommunikasjon	62
Personlig tjenesteyting	61
Offentlig forvaltning	53
Jordbruk, skogbruk og fiske	27
Elektrisitet, vann og renovasjon	13
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	12
Bergverksdrift og utvinning	10
Industri:	
Nærings- og nytelsesmidler	41
Prod. av maskiner og utstyr	38
Prod. av annen industri	26
Prod. av metallvarer	11
I alt	2 491

Kilde: NAV Troms

Tabell 3 på neste side gir en oversikt over estimatene som er gjort over mangel på arbeidskraft fordelt på yrker. Den viser at sykepleiere er den yrkesgruppen som det er mest mangel på. Deretter er det helsefagarbeidere som etterspørres mest som enkeltyrkesgruppe.

På listen ser vi også at det er en rekke andre yrker som hører sammen med disse og som totalt gir stor mangel på kvalifisert personale innen en næring. Det må understrekes at usikkerheten knyttet til tallene på yrker er større enn på bransjenivå. De gir likevel en god pekepinn over hvilke yrker som næringslivet oftest etterspør når de skal rekruttere.

Tabell 3: Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på yrker

Mangel på arbeidskraft i antall personer	
	2019
Sykepleiere	200
Helsefagarbeidere	160
Andre helseyrker	100
Elektrikere	75
Andre håndverkere	80
Andre salgsmedarbeidere	75
Kokker	70
Butikkmedarbeidere	70
Lastebil- og trailersjåfører	70
Ingeniører, ulike fag	70
Andre bygningsarbeidere	70
Tømrere og snekkere	60
Grunnskolelærere	50
Sveisere og platearbeidere	50
Sivilingeniører, ulike fag	50
Servitører	50
Kontomedarbeidere	50
Spesialsykepleiere	50
Vektore og andre sikkerhetsmedarbeidere	50
Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	50
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	50
Førskolelærere	25
Frisører	25
Rørleggere og VVS-montører	25
Anleggsmaskinførere	25
Vernepleiere	25
Nettverks- og systemteknikere, IKT	25
Andre administrative ledere	25
Bartendere	25
Postbud og postsortere	25
Legespesialister	25
Bussjåfører og trikkeførere	25

Kilde: NAV Troms

arbeidsinnvandring, og hvordan eventuelt arbeidskraftbehov dekkes på denne måten. I årets bedriftsundersøkelse, ser vi av Tabell 4, at 24 prosent svarer positivt på dette spørsmålet. Dette er noe lavere enn i fjor.

**Tabell 4: Bruk av utenlandsk arbeidskraft
Andel av virksomheter innen næringen**

	2019
Transport og lagring	35
Undervisning	30
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	30
Bygge- og anleggsvirksomhet	29
Helse- og sosialtjeneste	27
Overnattings- og serveringsvirksomhet	26
Bergverksdrift og utvinning	25
Elektrisitet, vann og renovasjon	23
Jordbruk, skogbruk og fiske	20
Informasjon og kommunikasjon	17
Personlig tjenesteyting	14
Varehandel, motorvognreparasjoner	13
Offentlig forvaltning	10
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0
Industrien	33
I alt	24

Kilde: NAV Troms

Bruk av utenlandsk arbeidskraft

NAV Troms har i de siste syv årene spurt virksomhetene om de har benyttet utenlandsk arbeidskraft det siste året. Vi ønsker på denne måten å få en oversikt over omfanget av